

ELŐFIZETÉS:

Egész évre 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 80 kr.

A lap 4. lemezi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kü-
lendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr. többszöri hirtetésnél olcsóbb. Nyilttér
sora 25 kr. Bélyegűj minden
hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

A nemzet napszámosai.

Legtisztelő címmel ruházta fel egy lángeszű írónk mindazon érdemes férfiakat, kik arcuk verejtékével, törhetlen hűséggel s vértanúi önfeláldozással szolgálván a közügynek, a haza fekonkinti haladását, felvirulását önzetlenül eszközlik: anyagi munkánál sokkal terhesebb szellemi küzdelmeikért megfelelő kárpótlást sohasem kapnak s csak ritkán jár ki nekik fáradaimáikért a kénytelen — kelleetlen adott s ideig-óráig tartó elismerés csillogó tantusza, hanem e helyett közhasznú törekvéseik rendszerint félre ismertetnek, balul magyaráztatnak s fejökre a jól kiérdemelt babérszuru helyett a gyanúsítás és megszóllás tövis koronáját nyomják. A nemzet napszámosai különböző rendűek és ranguak, közhasznú működésük nagyon változatos — de fizetésük egy forma s érdemek egyenlő; köztük számra nézve legtekintélyesebbek a néptanítók, seregők most 22.024-re rug, hivatásuk a legnehezebb, fáradaimaik leggyaralóbban jutalmaztatnak s az elismerésből is legvékonyabban jut ki nekik — s ha érdemesülnek is, mások szedik eprét. Akik még élnek, szolgálják s szívökben hordozzák a hazát, méltó, hogy ez se feledkezék meg róluk — nem szentírás az, hogy a közügyért fáradozókat elhagyassanak, hanem hogy lehetőleg anyagilag is gondoskodjunk róluk és családjukról. És e téren a közelmúltban sok történt.

Itt mindenekelőtt fel kell említenünk, hogy Magyarország közoktatásügyi miniszterének előterjesztésére az 1875-ik évi 32. törvénycikk alapján létre jött a tanítói országos nyugdíj és gyám-alap. Az alap 1881. év végével 2.155.581 frtra rúgott, s kamataiból a mondott évben 422 egyén kapott nyugdíjat vagy segélyt: s ez összeg a kezelési és vegyes kiadásoktól eltekintve, 50,211 forintot tett ki. Eddig az országban levő 22.024 tanító és tanítónő közül 11.893-an tagjai az országos nyugdíj szövetkezetnek — ellenben 10,131-en még nem vesznek részt benne.

Ez utóbbiak közül számosan azért nem részesül az országos nyugdíjszövetkezetnek, mert ennek létrejötte előtt már vagy az illető egyházmegye vagy község, illetőleg város, saját nyugdíj alapjába befizették nyugdíjilletékeket s így ez uton öreg napjaikat s esetleg árván maradó családjukat a bekövetkehető inség elől biztosították.

E szerint minden tanítónak meg van adva a lehetőség, hogy akár itt, akár ott, igen csekély évi áldozattal önmaga és övéi sorsát biztosítsa — s így nyugodtabban élhessen nemes feladata teljesítésének.

Az újabb időben ugyanoly grüindolási, alapítási buzgalom mutatkozik hazánkban a jótékonyági és kulturális téren, mint pár év előtt a tőzsdéken: mellőzve egyebeket csak a tanítókra vonatkozókat tekintve, részint létesítettek, részint terveznek: Eötvös alapot, tanítónők menházát, országos Kubinszky alapot, tanítói temetkezési egyletet stb. stb. Ez mind nagyon szép, nagyon dicséretes, de nemsokára oda fogunk jutni, hogy felkiálthatunk: Herr halt ein mit deinem Segen, mert nem bírjuk ki. Gondoljuk meg, hogy mind ez alapok és intézetek, melyekkel a tanítók szívére sje kulálunk, voltaképpen erszényüket veszik igénybe és a sok kicsi sokra megy, ha minden év megtermi a maga boldogító új meg új terveit, melyek mind pénzaldozatokba kerülnek; utóbb oda juttatjuk tanítóinkat, hogy jövedelmük ugyan el fogja birni e rendkívüli kiadásokat, de a rendesekre nem marad fődözet. Ne értsen senki félre, nem kárhoztatom a fenti tevék egyikét sem, de sokalomb; pedig a jóból is megárt a mi sok. — A fent elősorolt tervek közt csak a legújabbban megfogalmazott s már is sok felül üdvözölt ter-

megszülemését tartom a szándékolt alakban céltévesztettnek. És ez a pestvidéki tanfelügyelő által tervezett: tanítói temetkezési egyletek alakítása. Értelme az, hogy 300 pestvidéki tanító szövetkezik arra, hogy befizetéseik által lehetővé tegyék, hogy minden tanítónak elhalálózása alkalmával a temetési költségeket és az ilyen gyászos eset által előidézeti zűrzavar első terheit a gyászoló özvegy viselhesse. A cél dicséretes — de egyoldalú, a forma pedig epén elavult, merev és lenyűgöző. A temetkezési egyletek ezelőtt négy évtizeddel egyes nagyobb községekben keletkeztek s ma mindenütt hanyatlóban, sőt oszlófélben vannak, sőt sok helyütt tényleg már fel is oszlottak. Oka ennek az, mert mindenütt jóllaktak vele. Ha egy-egy egyleti tag elhunyt, valamennyi élve maradt, meg lett adóztatva, a mi a gyászoló részvét érzetének nem nagy fokozásával járt — senkit sem vigasztalt az a tudat: ha majd ő meghal, családja némi segélyben részesül — mert a halálra való spekuláció nem valami nagyon buzdítóldozatokra. Ugyanennek tulajdonítható, hogy az életbiztosítási társulatok halálra szóló osztálya mindinkább hanyatlík, míg az életre, pl. ötven évre szóló, mindinkább gyarapodik. — Tekintve azt, hogy a rokon egyletek már-már elavultak, a tanítói temetkezési egyletek nem a legjobb auspiciumok mellett szülemenek meg. Minden kornak meg van a maga jellege — és a mi egy mult kor nézeteire támaszkodik az a változott viszonyok közt táplálékot nem találván, nagyra nem növekedhetik. A tervezett tanítói temetkezési egyletben nyilatkozó eszme nemes — de egyoldalú és merev, mert nemesak elhalálózás alkalmával szorol a tanító és családja segélyre, hanem sok más alkalommal is, például ha maga nősül vagy gyermekeit kiházásítja, ha valamely vételbe bocsátkozik, ha mostoha termése van, ha önmaga vagy valamely családtagja nehéz betegségbe esik, ha elmi csapások érik stb. Ha a segélyegyletnek specialis esetekre kellene alakítani — akkor nemesak tanítói temetkezési egyletek, hanem valamennyi elősorolt esetre külön-külön tanítói segélyegyletek kellenének — melyeknek létesítéséhez mindíg a tanítóknak maguknak kellene filléreikkel hozzá járulni! Herr halt ein mit deinem Segen — er richtet uns zu Grund! De a tervezett egyletek, a jótékonyág tekintetében nemesak túlhaladott álláspontot jeleznek, nemesak egyoldalúak és merevek, hanem lenyűgözők is. A ki egyszer belépett az egyletbe, az abból nem léphet ki, hacsak tőkét nem akarja feláldozni — s így az önrendelkezés szabadsága egész az élet végéig le van kötve s egy irányban feláldozva. Ezen körülmények juttatták és juttatják a temetkezési egyletkeket a hanyatlás lejtőjére s fogják az ezután létesülőket ugyanabba a stadiumba juttatni — e Cassandra éneket el lehet jövőjükről mondani jóslati tehetség nélkül: a mult és jelen tapasztalásai a jövőnek kulcsai.

Most a tanév vége közeledik s vele megjő az országos képviselői tanító gyűlés, a kerületi, egyházmegyei felekezeti és a községi tanító-egyletek évi zárgyűlése — ezeken bizonyára megbeszélés tárgyát fogják képezni a tanítók anyagi helyzetére vonatkozó kérdések; az elmondottaknak és nyomban elmondandóknak előterjesztésére azon ószinte nagybecsülés birt és bir, a mellyel a nemzetnek e nehéz anyagi helyzettel küzdő, mindenek felett tiszteletre méltó napszámosai iránt viseltetem.

A mi engem illet, én a gomba módra szaporodó ezerféle társulat alakulásnak csak tartózkodó barátja vagyok s unjak létesülését parancsoló szükség nélkül nem örömmel nézem — mert ezek egyideig mohón felkaroltatván s aztán a szalmatűz lelohadásával pangásra tengésre jutván, csak egymást gyengítik és lehetetlenné teszik.

A mi a tanítók anyagi helyzetét illeti, közvetlen tapasztalásból mondhatom, hogy az többnyire nagyon sajnós — de enyhíthető volna a takarékosági rendszer begyökerezésével, a gaz-

dászat, kertészet, méhészet, selyemtenyésztés, háziipar gyakorlásának felkarolásával. A hol ezeket meghonosítva találjuk, oly tanító küszöbén a szükség mutatkozni sem mer — az ilyen önszegélyezés a legjobb biztosíték mindennemű szükség ellen. Örömmel mondhatni, hogy sok derék tanítónak a fentjelzett utakon módokon nemesak inséget nem lát, hanem aránylagos jólétnek is örvend; adja Isten, hogy ezt mihamarabb mindenütt mind a 22,024 tanítónál feltalálhassuk. De sokan a kezdet kezdetén is elcsüggednek s a haladás e téren is oly sok egyéni nehézséggel jár — hogy addig, míg minden tanítót az óhajtott és jól megérdemelt jóllétben fogjuk látni, sok víz fog letolyni a Dunán. A tényleges viszonyok közt az országban a tanítók kilenc tizedrésze segélyre szorol — s ez előtt szemet hunyni nem szabad, nehogy uszorsók kezeibe kerülven tönkre menjenek s benők és velük hazánk elemi tanügye is válságnak tétessék ki.

Hogyan lehetne e bajon segíteni? Mondám, hogy a sokféle új egylet alakulásának sem elvben, sem gyakorlatban nem vagyok barátja, mert entia non sunt multiplicanda absque necessitate, a dolgokat, az egyletkeket, nem kell szaporítani szükség nélkül — és legjobb volna, ha minden tanító oly kedvező helyzetben volna, hogy ő sem életében meg nem szorulna, sem övéi halála után zavarba nem jönnének, segítséget nem látnának; de minthogy ez még igen-igen sokáig csak jámbor óhaj fog maradni s így segélyezésükről nem csak holtuk után, hanem élükben is gondoskodni hazafias kötelesség: azért eltérve elvemtől, a tényleges és parancsoló szükségre való tekintettel, nehogy az országban és megyénkben a pestmegyei tanítók utánzásaképp egyoldalú, egész életre lenyűgöző s kevés élet-szivóssággal kecsegtető tanítói temetkezési egyletek keletkezzenek, egy más nemű expedienst bátorodom a minden néven nevezendő tanító egyletnek szives figyelmébe ajánlani.

Alakítsanak gyámalappal egybekötött tanítói takarékpénztárakat.

Terve körülbelül a következő lehetne: 1) A megyei, községi vagy egyházmegyei-felekezeti tanító egyletek az országban már nagy mértékben elterjedt és virágzó önszegélyező egyletek mintárára, külön-külön társulatokat alakítsanak. 2) Egy-egy részvény-könyvecske után heti tiz kr betétellel minden, még a legszerényebb anyagi viszonyok közt levő tanító is évenként 5 frt 20 krt takaríthat meg. Aki kedvezőbb anyagi viszonyok közt van, kinek jövedelmezőbb állása van, több részvény könyvecskeire jegyzi magát elő s így körülményei szerint, ha például 10 könyvecskéje van, évenként 52 frtot, ha husz 104 forintot takaríthat meg. 3) A ki megszorol, befizetett tőkét mindenkor kivetheti s az ez után fizetendő csekély kamat, a többi, gyümölcsözőleg elhelyezett tőkének kamataival együtt, a részvényesek közt évenként egyenlően felosztandó osztalékát képezik s így, a ki kivett pénze után kamatot fizet, azt senki másnak, hanem csak önmagának fizeti, mert meg-takarított tőkét ezel is gyarapodott. 4) A ki az egyletből bármilyen okból ki akar lépni, csak befizetett tőkét veheti vissza — az évi kamatnyeremény a gyámalap javára tartatik vissza, a melyből a tanítók özvegyei segélyeztetnek s árvái ösztöndíjakkal támogattnak. 5) Ha valamely tanító elhalálozik, özvegye nyomban a halál eset bejelentése után megkapja boldogult férje összes betételeit kamattól, minden levonás nélkül. 6) A gyámalap a késedelmi kamatok feleslegéből, az egyletből kiléptettek kamat nyereményéből, kegyes alapítványokból és hagyományokból alakul. 7) Nagy szükség esetében egyes részvényesek befizetéseiknek kétszeresét kölcsönül felvehetik, mely két év alatt nyolc részletben visszafizetendő — a tanítói takarékpénztár és gyám-alap többi igénybe nem vett része valamely pénzintézetnél helyeztetik el gyümölcsözőleg. 8) Az egylet ügyeit egy elnök, egy pénztárnok és

egy ellenőr díjtalanul kezeli, kik az illető tanító-egylet évi gyűlésén beszámolnak.

Ezen tanítói takarékpénztáraknak a temetkezési egyletek felett összehasonlíthatlan előnyei vannak, mert nemcsak a beállt halálesetre segítyezik az árván maradt családokat, hanem a takarékoskodó családjára is életének bármily néven nevezendő szükségében tudják pirulást nélkül joggal, hol kereshet támogatást; megszokja a takarékoskodást s örömmel gyűjtögetheti filéreit anélkül, hogy mindég halálára és gyászban maradó családjára kellene gondolnia, amely gondolat üdvös ugyan, de ha mindennapivá válik, eltompít és közönyössé tesz; nincs egyenlő mértékre szorítva, hanem annyit tehet felre saját szükségleteire és családja számára, a mennyit csak akar s így „evészközben jövén meg az étvágy”, minden évben több és több könyvecskére fogja magát előjegyeztetni; mindenkor ki léphet a mikor tetszik, de vissza fogja őt ettől tartóztatni a kamat veszteség, noha ez esetben is kész nyereség reá nézve az, hogy erkölcsileg kötelező volt valamit félre tenni, a mi enélkül a napi szükségletekre elpárologott volna.

Ha gyakorlati célok eléréséről van szó, a decentralisatio sokkal üdvösebb, mint mindent centralizálva országos kalap alá szorítani — mert országos egyesületeknek látszata csak nagyságra les, sokfelől és sokáig kell bele csurgoni, míg valaha valami belőle kic epeghet s mindég azon aggodalom bénítja meg az áldozatkészéget, hogy Péter is, Pál is gyűjt, miből majdan más fűjt: holott a kis köröket, például egy egyházmegye felekezeti vagy egy megye községi tanító-egylete szövetkezésének eredménye mindig szembetűnő és így buzdító hatású.

A gyámalappal egybekötött tanítói takarékpénztárak inémt vázlatban előadott tervezetét a saját sorsukon lendíteni, javítani kívánó felekezeti és községi-tanító-egyletek szíves figyelmébe ajánlom. Felszólalásom egyedüli indoka azon őszinte és igaz nagybecsülés, mellyel a magyar nemzet e nagyérdemű nap-számosai iránt viseltetem s azon benső óhaj, hogy sorsukon lendíteni akarván, utánzásképp ne oly irányban induljanak meg, a mely kevésbbé célszerű, kevésbbé gyümölcsöző. Adja a magyarok Istene, hogy a szent hivatást teljesítő, tiszteletet és becsülést érdemlő országos tanítói kar, miharabb oly kedvező anyagi helyzetbe jusson, hogy ilyenemű egyletek alakítása teljesen feleslegessé váljon: addig is, még ez óhajtott időpont elérkezik, egy tanító se mulassa el ön-magát okszerű takarékoság által szükségétől, családját pedig nyugdíj és segély által inségtől megóvni!

Dr. Margalits Ede.

1132. szám.
1883.

Bács-Bodrogh megye kir. tanfelügyelőségétől.

Ó nagyméltósága, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak f. évi 18289. sz. a. kelt rendelete értelmében Budapesten a tornaegylet I. kerületi tornacsarnokában népiszkolai tanítók számára 6 heti tornászati póttanfolyam fog tartatni.

Az ezen póttanfolyamon felvevő tanítók 80 frtnyi államssegélyt kapnak, beleértve abba az utazási költségeket is.

Miről az érdekelt tanító urakat oly felhívással értesitem, hogy a keresztlevél, tanképesítő oklevél, szolgálati és orvosi bizonyítvánnyal felszerelt kérvényeket legkésőbb f. hó 25-ig a kir. tanfelügyelői hivatalhoz beküldeni igyekezzenek, megjegyezvén, hogy a főtanfolyam megkezdésének ideje a „Néptanítók Lapja”-ban fog közzétettni.

Zomborban, 1883. évi jun. 11.

Czirfusz Ferenc,
kir. tanácsos és tanfelügyelő.

Az iskola-takarékpenztárakról.

Közeledvén az iskolai év vége, ezennel felhívom a hazai tantestületek azon tisztelt tagjait, kik iskola-takarékpenztárakat kezelnek, hogy az iskola-takarékpenztárakra vonatkozó folyó iskolai évi jelentéseiket az országos magyar gazdasági egyesület iskola-takarékpenztári szakosztályának (Budapest köztelek) mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

A közlendő adatok legcélszerűbb, ha a május hó végével létező állapotokra vonatkoznak.

Csakis akik jelentéseiket beküldik, fognak a statisztikai összeállításban, valamint az évente sorsolás utján megállapított jutalmak kiosztásánál tekintetbe vétetni.

A jelentésben sziveskedjenek röviden, de kimerítően a következő kérdésekre válaszolni:

1. Mi az iskola neve és jelleme?
2. Hány tanuló jár az illető osztályba?
3. Hányan takarékoskodnak?
4. Mennyi a megtakarított összeg?
5. Ki vagy kik a kezelők?
6. Mily erkölcsi hatást gyakorolt ez intézmény a gyermekekre és szülőkre?
7. A kivett pénz mire fordítottak rendszeren?
8. Hol kamatoztatik a betett pénz?
9. Mikor kezdett az illető iskola-takarékpenztárt kezelni?

10. Van-e a kezelésre nézve ellenőrzés, s ha van, milyen?

Budapest, 1883. május 17.

Az országos magyar gazdasági egyesület nevében:

Korizmicz László
e. alelnök.

A Bács-Bodrogh megyei tankerület községi tanító-egyesületének f. évi július hó 4-ik és 5-ik napján Prigl-Szent-Ivánon tartandó XII. rendes évi közgyűlésének sorrendje.

Első nap. Szerdán 1883. évi július 4-én.

1) Reggeli 9 órákor és folytatlag délután 3 órákor bíráló bizottsági ülés.

2) Esti 7^{1/2} órákor előértekezlet; ennek tárgyai:

- a) A közgyűlésre érkezett tagok üdvözlése.
- b) A megjelent tagok névjegyzékének összeállítása.
- c) Önálló írásba foglalt indítványok benyújtása.
- d) A közgyűlésre vonatkozó kívánalmak előterjesztése.

Második nap. Csütörtökön 1883. évi július 5-én.

Reggeli 9 órákor közgyűlés, ennek tárgyai:

- a) Előki megnyitó.
- b) A vidéki körök elnökeinek előterjesztése köröknek — a múlt közgyűlés óta folytatott működéséről.
- c) A pénztárnok jelentése a pénztár állapotáról.
- d) Az egyesületi bíráló bizottságnak a beérkezett munkálatokra vonatkozó jelentése és az előadók megjelölése.

e) Következő tételek tárgyalása:

1) Lehet-e már a népiszkola által hatni a házi- és kézműipar előmenetelének emelésére — s ha igen, mily eljárás követendő és mely tantárgyakra fordítandó a főgond?

2) Mi okozza a hanyag iskoláztatást a fennálló ellenőrző rendszabályokkal szemben és minő újabb intézkedések volna az szükségesek annak megszüntetésére?

f) Az egészségügy a népiszkolában. Előadja: Nágel Sándor tanítóképzési segédtanár.

g) Az „Eötvös-alap” és „Tanítói árvaház.” Értekezés: tartja dr. Bartsch Samu tanítóképzési igazgató.

Ennek kapcsán az „Eötvös-alap” átadására vonatkozó határozat meghozatala.

h) Boockay Kristóf gyakorló iskolai tanító bemutatja azon tan-, vezérkönyvek- és iskolai felszerelvényekről összeállított jegyzéket, melyeknek rendszeren felszerelt népiszkolából hiányozniuk nem szabad.

i) Az egyesület alapszabályainak végleges megállapítása és az ezekből folyó intézkedések megtétele.

j) Az országos képviselői tanítógyűlésre kiszemelő tételek megállapítása.

k) A bejelentett indítványok tárgyalása.

l) A jövő évi közgyűlés helyének megállapítása. Az összes ülések a templomtéri iskola helyiségeiben tartatnak.

A főnnebb kijelölt tételek egyike minden egyes egyesületi tag által kidolgozandó lévén: felhívom az egyesület t. tagjait, miszerint ebbeli munkálatokat legkésőbb f. évi július hó 1-ig hozzám beküldeni sziveskedjenek.

Mint hogy a gőzhajózási és vasúti társulati igazgatóságoknál az árkedvezmény kieszközölése iránt a szükséges lépéseket megtettem, felhívom a körök elnökeit, intézeti igazgatókat, illetőleg a községi iskolaszéki elnököket, miszerint a közgyűlésen megjelenő tagok névjegyzékét a netán igénybe veendő gőzhajózási és vasúti árkedvezmény eléréséhez szükséges igazolási jegyek kiállítására végett az útvonal megjelölése mellett hozzám, — úgy az elszállásolás iránti intézkedések megtétele céljából a prigl.-szt.-iváni rendező bizottság részére Rauschenberger Adolf egyesületi alelnök ur kezéhez haladéktalanul küldjék be.

Tájékoztul megjegyzem, hogy az alsó vidékről hajón érkezék Gombosnál, a felső vidékiek pedig Apatinál kiszállván, előbbiek önnét vasuton, utóbbiak kocsin utazhatnak a gyűlés helyére, hol is a rendező bizottság által az iskolai épületben fogadtatnak.

Kelt Zomborban, 1883. évi június hó 6-án.

Schmausz Endre,

a Bács-Bodrogh megyei tankerület községi tanító-egyesületének elnöke.

Hírek.

Haynald bibornok-érsek Szegeden. Szegedről írják e hó 7-éről: Haynald Lajos bibornok-érsek ma reggel 8 órákor a belvárosi templomban misét mondott és megáldotta a jelenlévőket, 9 órákor Tisza Lajos kir. biztos látogatást tett a bibornoknál. Ezután egész délelőtt a városban kocsiztak és a rekonstrukció előhaladását szemlélték meg. Majd az alsóvárosi Oltványi-féle leánynevelőt látogatták meg, hol a vendégeket fehérbe öltözött leánykák fogadták. Haynald bibornok a délutáni vonattal elutazott.

Fehér Ipoly főigazgató ur ő nagysága e hó 10-én érkezett városunkba az érettségi szigorlatok megtartása végett.

Sztanisicsot f. hó 5-én megyénk tevékeny alispánja Schmausz Endre ur meglátogatta. Ekkor járt kerületében s Sztanisicson Késmárky Béla szolgabíró ur is.

Árverések. Szalai Rozália 4152 frtra becsült ingatl. jun. 15. Szabadka. — Keller István 3759 frtra becs. ingatl. aug. 5. Temerin. (Ujvidék). — Vén József 4714 frtra becsült ingatl. aug. hó 10. Temerin. (Ujvidék).

Beküldetett. Megjelent a Ferenc-csatorna részvénytársulatnak első tíz évről (1873—1882-ig) a forgalmi kimutatás, Reiner Zimburg Alajos társulati fő könyvelő összeállításában. A 124 nagy oldalra terjedő kimutatás a jelzett tíz é. en keresztül évszámra, majd hónapszámra, végül átlagosan közli az elért eredményeket. Legközelebről csak a múlt évi forgalom érdekelvén bennünket, adjuk annak képét, azon megjegyzéssel, hogy tavaly jó 40,000 frttal nagyobb volt a jövedelem, mint 80-ban és 81-ben. Ezen fontos vízi utunk közhasznosságát legékezzsúlyban hirdetik a rajta elszállított következő nemű és mennyiségű cikkek. Statisztikai kimutatás a Ferenc-csatornán 1882. évben közlekedett úszmüvek-, szállított terhek- és ezekért beszedett vámjadról:

Hajók		Tutajok		L. teher vámosztály		II. teher vámosztály		III. teher vámosztály	
terheltek nagy közep. kis	száma	terheltek nagy közep. kis	száma	terheltek nagy közep. kis	száma	terheltek nagy közep. kis	száma	terheltek nagy közep. kis	száma
821	356	1023	317	1156	83100	774	4602	9538	1160
971	763	356	201	160	1877	45	459	806	1835
1792	1119	1379	518	1316	34977	819	5061	10434	2995
67	96	27	1	—	200	—	—	—	—
329	346	936	300	1113	32924	744	4271	9144	1018
36	7	5	4	—	30	26	—	—	—
389	7	55	12	43	176	—	—	—	—
821	356	1023	317	1156	83100	774	4602	9538	1160
24	197	20	—	—	5	—	—	—	—
5	27	18	9	114	60	—	—	—	—
713	529	150	64	—	1732	45	459	493	1755
229	10	168	128	46	80	—	—	—	—
971	763	356	201	160	1877	45	459	896	1835
821	356	1023	317	1156	83100	774	4602	9538	1160
5	27	18	9	114	60	—	—	—	—
713	529	150	64	—	1732	45	459	493	1755
229	10	168	128	46	80	—	—	—	—
971	763	356	201	160	1877	45	459	896	1835
821	356	1023	317	1156	83100	774	4602	9538	1160
5	27	18	9	114	60	—	—	—	—
713	529	150	64	—	1732	45	459	493	1755
229	10	168	128	46	80	—	—	—	—
971	763	356	201	160	1877	45	459	896	1835
821	356	1023	317	1156	83100	774	4602	9538	1160
5	27	18	9	114	60	—	—	—	—
713	529	150	64	—	1732	45	459	493	1755
229	10	168	128	46	80	—	—	—	—
971	763	356	201	160	1877	45	459	896	1835
821	356	1023	317	1156	83100	774	4602	9538	1160
5	27	18	9	114	60	—	—	—	—
713	529	150	64	—	1732	45	459	493	1755
229	10	168	128	46	80	—	—	—	—
971	763	356	201	160	1877	45	459	896	1835
821	356	1023	317	1156	83100	774	4602	9538	1160
5	27	18	9	114	60	—	—	—	—
713	529	150	64	—	1732	45	459	493	1755
229	10	168	128	46	80	—	—	—	—
971	763	356	201	160	1877	45	459	896	1835
821	356	1023	317	1156	83100	774	4602	9538	1160
5	27	18	9	114	60	—	—	—	—
713	529	150	64	—	1732	45	459	493	1755
229	10	168	128	46	80	—	—	—	—
971	763	356	201	160	1877	45	459	896	1835
821	356	1023	317	1156	83100	774	4602	9538	1160
5	27	18	9	114	60	—	—	—	—
713	529	150	64	—	1732	45	459	493	1755
229	10	168	128	46	80	—	—	—	—
971	763	356	201	160	1877	45	459	896	1835
821	356	1023	317	1156	83100	774	4602	9538	1160
5	27	18	9	114	60	—	—	—	—
713	529	150	64	—	1732	45	459	493	1755
229	10	168	128	46	80	—	—	—	—
971	763	356	201	160	1877	45	459	896	1835
821	356	1023	317	1156	83100	774	4602	9538	1160
5	27	18	9	114	60	—	—	—	—
713	529	150	64	—	1732	45	459	493	1755
229	10	168	128	46	80	—	—	—	—
971	763	356	201	160	1877	45	459	896	1835
821	356	1023	317	1156	83100	774	4602	9538	1160
5	27	18	9	114	60	—	—	—	—
713	529	150	64	—	1732	45	459	493	1755
229	10	168	128	46	80	—	—	—	—
971	763	356	201	160	1877	45	459	896	1835
821	356	1023	317	1156	83100	774	4602	9538	1160
5	27	18	9	114	60	—	—	—	—
713	529	150	64	—	1732	45	459	493	1755
229	10	168	128	46	80	—	—	—	—
971	763	356	201	160	1877	45	459	896	1835
821	356	1023	317	1156	83100	774	4602	9538	1160
5	27	18	9	114	60	—	—	—	—
713	529	150	64	—	1732	45	459	493	1755
229	10	168	128	46	80	—	—	—	—
971	763	356	201	160					

Az ó-kanizsai közlegelőről.

(Folytatás)

Az 1870-ik évi február 26-án kelt váltásági szerződés azon megdönthetetlen és törvényre emelt okmány, melyben a volt ókanizsai jobbágyság, — most közbirtokosok, — a közlegelő kérdését az uradalommal megoldották.

Ezen szerződésben az uradalom lemond minden jogáról, a legelő elkülönítésből eredő legelő és nádlás illetményéről; s fenntartja magának csupán az általa tényleg birtokolt curiaknak legelő felosztásból járó juttatást; — a kerületi jobbágyság fizettek érte 1.300.000 forintot.

Magyar törvényeink, illetőleg urbéri törvényeink értelmében és szellemében, a legelő, valamint az urbéri telkek egykor az uradalom tulajdonai voltak, és tartozott az uradalom az urbéri törvények értelmében a legelőből átengedni használatul a községnek a mennyi az urbéresék igavonó jószágainak szükséges volt; az urbéreségek pedig a legelő nagyságához arányosított részt a jobbágyságnak kiadni, a többi a földesuré maradt.

Itt a kerületben is akként állt a legelő kérdése, tulajdonos volt az uradalom, hasznélvező a közbirtokosság; e szerint részben a jobbágyság volt, részben az uradalom, mint azt Mária Terézia 1751. és 1800-iki kiváltság levelei igazolják.

Nincs ezekben szó sem a Curialistákról, a kik állítólagos ingyenelegeltetési jogaik után a községet 205 lánccal földért már be is perelték, (a mire még majd vissza tértek), sem pedig a zsellérekkel illetve a birtoktalansokról, a kik ma olyan nagy lármát csapnak azért, mert a jogos tulajdonosok az ő érdekük ellenére határozták értékesíteni legelőiket.

A községi birtokosok vagyis a jobbágyság törvény szerinti vagy vevő minőségbeni utódai, és a Curialisták utái még 1751-ik ében eltértek egymástól, a lakosság jobbágy lett; a tisztek vagyis a mostani Curialisták elődei nemekes; am azok földje viselte a terhet, emez szabad volt minden földesuri, állami és községi teherrel, a Curiak a községből kikebelezettek, a Curialisták a község hatósága alól kivették, birtokuk át lett írva a nemesi birtoklajstromba; ők maguk a nemesi osztályuk közé iktattattak a megyénél; sem — személyükre, sem birtokukra a községhez nem tartoztak, kikebelezettek a községből s így annak sem terhebe, sem javába nem részesülhettek; úgy, hogy jogosan kérhetjük a Curialistáktól, miféle jogviszony szerint voltak ők a község tagjai? — a község rendelkezése alatt nem állottak, annak bíraskodása sem személyükre, sem földjükre, sem eselődésükre ki nem terjedt, s a kinek tanyájukon keresni valója lett vagy volt, nem községi, hanem megyei közeggel lehetett bejutni.

De elváltak a közbirtokosok, illetve a jobbágyság utódai, és a birtoktalan zsellérek utái is még 1751-ben, a midőn a Mária Terézia féle kiváltság levél a zselléreknek sem a közlegelőben, sem egyébként semmi előnyt sem biztosított; s később is az 1842-6-iki törvényhozás csak urbéri földek birtokosait, tehát a jobbágyságot biztosította az urbéri földek birtokában, a 48-iki események azután eltörölték az uralom tartozásokat; de a házatlan zselléreknek az előtt sem voltak uralom tartozásai; szolgák voltak, — ma itten, holnap ottan; reájok tehát az 1870-iki váltásági szerződésből sem származhatott semmi jog, mert a váltásági szerződés csak az uraság és a közbirtokosok közt kötött, tehát csak a szerződő felek viszonyát szabályozza, abban sem a Curialistákról, sem a házatlan zsellérek gondoskodva nincs; s ez nagyon természetes is; mert hisz a váltásági szerződés a közbirtokosok jobbágyi birtokai után eső közlegelő és nádas részek jövedelméből fizették ki a kerületi községek; s így az is nagyon természetes, hogy a közlegelőhöz jog soha sem lehet személyes jog, hanem csak birtokhoz kötött jog; a mint a legfőbb ítélezék ezt már 357/1878. számú ítéletével kimondotta, hogy a legelő felosztás alapja csakis a tényleges birtoklás lehet.

Ezek szerint sem a Curialistáknak, mint ilyeneknek, hacsak jobbágyi birtokuk is nincs, sem a házatlan zselléreknek, vagyis az ingatlan vagyonnal nem bíróknak nincs részük a közlegelőben, s a ki az 1853-ik évi március 2-án kelt patens 25. és 30-ik §-át és az 1871. évi 53. t. c. 42. §-át áttanulmányozta, az igen bőven meggyőződhetik arról, hogy annak szabályai tisztán urbéri viszonyokról rendelkeznek; de annyira tisztán urbéri viszonyokról, hogy alig lehet felfogni, miképpen kereshetnek abban a Curialisták a maguk kiváltságaiból eredő, az ingatlan vagyonnal nem bírók pedig őket joggal felruházó jogszabályt: a legkormönfontabb tállékony ész kell hozzá, hogy valaki, — mint itt a Curialisták — azon gondolatra jőjjön, hogy midőn az idézett törvény szerint a földesur és jobbágy összeállnak igényeiket kiegyenlíteni; hogy valaki oda álljon és részt követeljen, midőn sem az egyik, sem a másik osztályhoz nem tartozik, azaz: sem nem földesur, sem nem jobbágy.

Határozottan kimondhatni tehát, hogy sem a Curialistáknak, sem az ingatlan vagyonnal nem bíróknak az ó-kanizsai közlegelőből egy talpalatnyi járandóságuk sincs, mert a legelő felosztásnál két tényezőnek van csak járandósága: az egyik a földesur, a másik annak két rendű jobbágya a telkes jobbágy és a házas zsellér; másnak ottan nem hogy járandósága, de szava sincs.

Jogi természete a kerületi közlegelőknak, ezek által nagyrészt kifejtve van; de azt fogják sokan mondani: hol a méltányosság? — hisz mindnyájan egy község lakosai, egy hazának gyermekei vagyunk, együtt élünk jó és rossz napokat; miért zárják ki a szegény embert vagy a Curialistákat a közlegelőből? mely mint sokan hiszik mindnyájunké?

Ezen kérdésről a következő cikkben.

Király Sándor.

(Folyt. köv.)

Ujvidéken, 1883. június 9.

Az ujvidéki dalárdának f. hó 2-án Verbászra történt kirándulása valamint Ujvidéken, ugy Verbászban is port vert fel.

F. hó 2-án d. u. 3/5 órakor a dalárda tagjai és pártolói az egyet helyiségeiben összejöttek és pont 5 órakor az egyet díszes zászlóval élén, a vasuti indóház felé vették útjukat, természetesen per pedes apostolorum. Az itteni vasuti hivatalnokok különös szeretettel fogadták a dalárdát az összes dalárnép egy kocsiában kapott helyet Pont fel 6 órakor megindult a vonat. Az utazás Verbász felé előttem felejtélen lesz, mert természetesen éleek, vig dalok stb. csaknem elfelejtették az emberrel, hogy utazik. 7 óra után Verbászban megérkezünk. A verbászi „comitée”, ki Hubert ur személyében egy tagot Ujvidékre elénkbe küldött, bennünket in pleno megvárt a pályaudvarban. Amint kiszálltunk volt, Lakner olvasóköri elnök következő rövid beszédet intézte hozzánk német nyelven: „Tisztelt Urak! Önök oly szívesek, bennünket megtisztelni avval, hogy a dalárda fennállásának 15-ik évfordulóját szerény falaink között akarják tölteni. Amit szerénységünk megtehet, azt meg fogja tenni, csak hogy Önök, kedves vendégeink, magukat jól és otthonosan érezzék. Azért üdvözlöm az urakat és t. c. hölgyeket Ó- és Uj-Verbász testvérvárosok nevében, szavaimat egy szíves „Isten hozta”-val befejezem. Éljenek az Ujvidékiek!”

Erre Tausch Győző dalárdai elnök következőket válaszolta: „Az ujvidéki dalárda tagjai és megjelent pártolói nevében őszinte köszönetet mondok a szíves fogadtatásért. Verbász nemeskeblű lakosságának, vendégszeretete közmondászerű és meg vagyunk győződve, hogy nemcsak jól, de egészen otthonosan fogjuk magunkat érezni! Isten éltesse a Verbásziakat!”

Ezek után kocsival történt a bevonulás Uj-Verbászra, m. p. egyenesen az ottani olvasókör helyiségeibe. Az olvasókör helyiségei igen szépek; a nagy terem, melyben a hangverseny is megtartott, igen díszes és a verbásziak díszére válhatik.

Este fél 9 órakor kezdődött a dalestély. A műsorozat egyáltalában tetszéssel fogadtott, különösen a 4. sz. a. magyar népdal „Bajdosik a kedves rózsám valahol” (Kaltner János tenor soloja dongókar kísérettel); — az 5. sz. a. „Szerelm szökdelése” (Fischer Ferenc Gellér ur bariton-soloja zongora- és férfiar-kisérettel) — és a 10. sz. a. „Utazás a vaspályán”, férfiar zongorakísérettel. A számos közönség élénk tapsokkal és „Éljen”-ekkel adott tetszésének kifejezést. Verbász szép hölgyei nem sajnálták kecskeszárkát s így annál kedvesebben vették a tetszési kifejezéseket.

Dalestély végével kezdődött a tánc. Mialatt a fiatalok bent Terpsichore Istennőnek áldoztak, a dalárok kiint közös vacsorát diktáltak kiéhezett gyomrukba. Dr. Maurer a bizottság nevében következő toasztot mondotta: „Kedves vendégeink! Felkent beszédet nem tudok mondani, de ha tudnék is, nem akarnám Önöket effélekkel untatni. Midőn Olympban már a kincsek mind ki voltak osztva, eljöttek a műszak még az Olymp főnökeihez és szintén kértek tőle kincset, gazdagságot. Miután azonban már mind széjjel volt osztva, azt mondotta az Olymp a műszaknak: „Kincsem már többé nincs, de jertek szívemre, legyetek üdvözölve s valahányszor jöttök, szívesen látok benneteket!” Így tehát mi is azt mondjuk Önöknek, mint a műszak legméltóbb képviselőinek, hogy jöjjenek szíveinkre, s valahányszor jönnek, szívesen fogjuk önöket látni. Hozta Isten, Isten éltesse Ujvidék derék dalárta!”

Erre következett a fölköszöntés, fölköszöntés után és csakis reggeli 5 óra vetett véget a murinak. 7 óra után a dalárok nagyobb része haza utazott. Csakis ötven maradtunk hátra.

Ujverbász lakossága megmutatta, hogy méltó régi hírnevéhez, vendégszeretetéhez, miért ez uton is vegyék őszinte köszönetüket. Isten éltesse őket!

Midőn a m. héten a dalárda ügyeiben Verbászra utaztam, egy kocsiában épen az elutazó Bogóó színigazgató uralom helyet. Ő felkért, hogy hozzam nyilvánosságra a következőket: Ügyei a legutóbbi időben Ujvidéken oly rossz irányban indultak, hogy midőn már szintársulata Ceglédre elindult volt, neki vissza kellett maradnia, miután Ujvidéken 1200 ft adóssága volt. Másték már nem tudván magán segíteni, Ceglédre sürgönyözött, hogyha lehetséges, küldjenek neki 1200 forintot. 2 óra eltelté után sürgönyileg megkapta Ceglédre a kívánt összeget. A sürgöny szövege következő volt: „Kedves magyar testvér! Bizalmas megkeresésedre sietünk neked imitt a kívánt összeget őszinte örömmel azon kérelemmel elküldeni, hogy hozzon Isten téged mielőbb hozzánk. A viszontlátásig, Cegléd város lakossága! Ehhez aztán commentár nem szükséges. A ceglédiek megmutatták, hogy csakugyan magyarok, a szó szoros értelmében. Tanulhatna tőle Ujvidék is, itt még jót nevettek volna rajta, ha a társaság a nyomorban elveszett volna!”

Csurog, 1883. jun. 9.

Míg más vidékeken örömmel néznek a jövőnek s az ideit természetnek, addig nálunk az agodalom tetőpontjára érte el, a Tisza áradása folyton végpusztulással fenyegeti a réti földek gazdag termését; növekedő félelemmel nézzük annak áradását, vagy örömmel apadását, a távirdai híreket a Tisza s Maros áradásáról vagy apadásáról éber figyelemmel kíséjük, most egy hír, hogy a Tisza ismét árad, a kedélyeket még inkább felizgatja, míg annak apadása örömdetes eseménynek tekintetik, s újabb reményt nyújt s van kilátás, hogy a csekély töltés ellenáll a Tisza haragos hullámainak, de van még egy bibije a dolognak s pedig az, hogy a réti földek közt sok olyan találkozik, mely épen nem volt használható, mert míg a Tisza áradt, addig a réte is víz, nagyon sok helyütt volt, mi egyrészt az esőzéseknek, másrészt a föld árjának tulajdonítható, s az ki ezen darabokat vette ki, az idén alighanem a holdban fogja aratását eszközölheti.

Van azonban Csurognak másoldalon is földje, a hol a Tisza vizétől soha sem kell félni, értem a parti földeket, de sajnos itt meg a község büles határozata következtében csakis olyanok bérelhetnek, kik már 4 évi helybeli lakosok; már most igazságos-e ez vagy sem, avval ők nem törődnek, (más helyeken is van az, hogy helybeli illetőségű legyen és 1—2 évig azon községbe kell laknia, de 4 év az sok) míg a kormány s az egész nemzet telepíti haza a csángókat, s nekik megélhetési alkalmat s módot nyújt, addig nálunk ép

az ellenkezője történik, mert az ide költözött nép azon reménybe jön ide, hogy itt olcsóbban megélhet, s egy része a réte veszi reményét, míg a másik inkább a parti földeket bérelné, de most közelbel a község ama határozata, s még az is, hogy marhától a községi legelőn kettős díjt kell 4 évig fizetni; én ugyan, ki nem igen vagyok jártas az ilyes törvényhozási dolgokba de szerény nézetem az, miszerint az ily eljárás nem méltányos, már hogy helyes s jogos-e, azt majd más helyen fogják megítélni.

Hasznos tudni való.

Az ecetes ugorkák megpenészedése ellen. A gazdaszonyok nem ritkán bosszankodnak a felett, hogy nagy gondal ellett ecetes ugorkáik felül megpenészednek, illetőleg megvirágosodnak. Ezen káros jelenségtől ugorkáikat úgy óvhatják meg, ha egy kis vason zaeszkóba 20 gr. fekete mustárt tesznek s e zsákot az ugorkás hordóba az ugorkákra fektetik. A mustár el-lensége lévén a penészgombáknak, azok az ugorkákon nem fognak megtelepedhetni.

NYILTTÉR.*)

Tanítóinkhoz és olvasóinkhoz.

A „Bácska” 28. számában „Néptanítóinkhoz” felírással megjelent cikk úgy tünteti fel a „Népkiskola Tanügyet”, mint a melyben Czirfusz Ferenc kir tanácsos és Bács-Bodrogh megyei tanfelügyelő „célzatosan” meg volna támadva, s annak egyik közleménye tanfelügyelőnk ellen „bizalmatlansági-töle” kovácsolására nyujtana jogalapot.

Miután quisque optimus interpres verborum suorum, sietek ezen téves feltételekkel szemben kijelenteni, miszerint: 1) a „célzatlanság” és ily értelmezés annyira félreértés a dolognak, miszerint az ellen határozottan kell tiltakoznom. — 2) Ki az egész cikket végig olvassa, s nem egyes kiszakított kifejezésből akarja eldönteni a kérdést, egész más színen látja a dolgot, s kézzelfoghatóan meggyőződhetik róla, hogy a kérdéses cikksorozat korántsem Czirfusz tanfelügyelő ur, hanem a „Néptanítók Lapja” ellen van irányozva, (mi ott világosan is ki van fejezve) mely lapnak szerkesztője elég vakmerő volt kath. tanfériainkat 12-ik számában azzal vádolni s gyanusítani, mintha ezek ingatták volna meg kath. körökben az országos tanítói gyűlések iránti bizalmat. — 3) Királyi tanácsos és tanfelügyelő urunkkal szemben „a méltatlan és kiesinyes eljárást” magam is elítélem, s a legmélyebb tisztelet kifejezésére szintén megragadok minden alkalmat annál is inkább, mert oly egyén előtt, ki majd félszázad óta hasznosan működik a nevelés terén, keil hogy minden tanfériu kalapot emeljen.

Midőn még meglepetésemet és sajnálkozásomat fejezném ki a felett, hogy a „Helyzet megváltozott” cikket egyesek ily sajnálatosan félreértették, részéről az ügyet befejeztetnek nyilvánítom s a jeles képzettségű és nagy buzgóságú cikkíró többi mondására nézve minden észrevételtől és polemától tartózkodom.

A „Népkiskola Tanügy” füzületére.

MATTONI-téle

BUDAI KIRÁLY KESERÜFORRÁSOK

Deák Ferencz-forrás, Hunyady Mátyás-forrás,

Szt. István-forrás, Gróf Széchenyi István-forrás

Mattoni és Wille, Budapest.

Kapható minden gyógyszerárban és ásvány v. z. szedésekben.

* Az e rovatban közlőtekért nem vállal felelősséget a szerk.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

HIRDETÉSEK

A svéd
ő felsé-
kormá-
kitűnte-
LENGIEL-

király
génék
nya által
telt Dr.
féle

NYIRBALZSAM.

Maga az a vegetabilis nedv, mely a megfúrt nyirfa törzséből folyik, emberi em-lékezet óta mindig mint legkitűnőbb

szépitőszer

ismeretes; ha még ez a feltaláló módja szer-int vegyszeti uton balz-ammá készítették, akkor ugyszólván csodahatást gyakorol.

Ha az ember ezzel este arcát vagy másbol testbőrét megkeni, már másnap reg-gel alig észrevehető bőrdarabkák válnak le a bőrről, mely ezáltal vakító fényes és puha lesz. Ez a balzsam az arc redőit és atkáit eloszlatja s annak ifjúi üdeséget kölcsönöz; a bőrt fehérré, puhává és frissé teszi; szep-lőt, májfoltot, anyajegyet, rezesort, bőrkü-tegek és minden bőrbajt megorvosol.

Egy üveg ára használati utasítással 1-50 kr.

Kapható BUDAPESTEN Török Jó-zsef király-utcai gyógyszerárban. Főraktár BÉCSBEN W. Henn. — Pisztory Bódog gyógyszerész Temesvár. 12—12

DITTMÁR-féle lámpa-raktár. Prágai keztyűk raktára.

GOLDFAHN árubazárja **ZOMBORBAN.**

Az árúk túlhalmozottsága és az üzletnek a melléképületbe leendő átköltése miatt
hatalatlan olcsó árak.

Dús választékú
 selyem-, bársony-, pamut-, cérna-szalagok, csipkék, belésszövetek. Legújabb
 paszomány-, atlasz- és bársonydiszkek, kötőpamut és cérna.

Nagy raktár férfi- és női fehérneműekből.

KIHÁZASÍTÁSI KELENGVÉNYEK.

Derékfűzők, utazóbőröndök és táskák urak és nők számára.

Napernyők, legyezők, esőernyők gazdag vegyességben.

Valódi **amerikai varrógépek** minden szerkezetben 5 évi jótállás mellett.

Valódi **Chinaezüst- és alpaca evő-eszközök** a cs. kir. szab. Berndorf-féle gyárból.

TEA-, KÁVÉ-KÉSZÜLTÉK. - SZERVIZKÉSZÜLTÉK.

Sebészeti és műszerek, óvszerek gumi és halhólyagból, gumi-parnak, servkötők stb. —
 Látszerek, finom tajtékpipák, szivarszopkák, dohányzó- és szivarozó-szerek, pénz- és do-
 hánytárcák s minden e szakbeli árú a legjobb minőségben.

PIPERE- MOSDÓ-, FÉNYÜZÉSI CIKKEK: parfüm, fűszer, rizs, hajfestőszert (egrim) és
 mindenféle toiletté-tárgyak Treu, Naglisch & Co. gyárból.

Minden néven nevezendő **ALKALMI AJANDEKOK.**

Üzletemet a n. é. közönségnek ajánlva, vagyok teljes tisztelettel

4-2 **GOLDFAHN SÁNDOR,** kereskedő Zomborban (a főutcában).

Minden idényre alkalmas cikkek.

Valódi amerikai varrógépek. Gyermekkoszik. Játékszerek.

A legjobb
szivarka-papír
LE HOUBLON
 féle francia gyártmány.

Utanzástól ovunk.

Ezen szivarka-papír csak akkor
 valódi, ha minden egyes papíron e bélyeg
LE HOUBLON, és minden egyes
 carton az alóli ovójegy és aláírással
 van ellátva.

W. WLEY & HENRY
 Propriété du Brevet

W. WLEY & HENRY, al. é. Fabrikanten, PARIS
 Seuls Fabricants brevetés des Marques:
PAPIER ANANAS Couleur Malt
LE DRAPEAU NATIONAL Blanc ou Malt
 Qualité supérieure
 Aux Armes de chaque Pays

22-7

Szabadalmazott
PEZSGŐ-KÉSZÜLÉK
 (CARPENÉ-féle),
 mellyel a szén-sav mesterkelt úton a már elkészített
 borba beszívattúztatik
 E készülékkel naponta 300 palack pezsgő-
 bor könnyen készíthető.
 Közelebbi értesítést ad 5-1
Brückl János
 Conegliano-ban (Olaszország).

Árlejtési hirdetmény.

Almás községében építendő leányiskolával kap-
 csolatos munkák az ehhez — a téglá kivételével —
 szükséglenő anyaggal együtt leendő biztosítására f.
 évi június 14-én d. e. 9 órakor Almás község-háza ta-
 náctermben szóbeli versenytárgyalás tartatik, melyre
 a mondott határidőt megelőző nap esti 5 óráig a köz-
 ségi elöljáróságnál benyújtandó írásbeli zárt ajánlatok
 is elfogadtnak. Pályázni óhajtok kötelesek a megál-
 lapított költségvetési 18755 fit 95 krnak 5 %-kát bá-
 natpénzül az árlejtés előtt letenni. Utóajánlatok el nem
 fogadtnak.

Elfogadtnak ajánlatok az egyes munkákra is.
 Az erre vonatkozó okmányok, műszaki tervek s
 költségelirányzatok, — úgy az építési feltételek is, a
 községjegyzői irodában a szokott hivatalos órákban be-
 tekinthetők.

Almás, 1883. évi május 21 én.

3-3 **Az építészeti bizottság.**

HIRDETÉS.

Értesítetik a t. e. közönség,
 hogy f. é. *júnus hó 25-én* délután
 4 órakor **Báró Podmaniczky Ár-
 min** kir. tanácsos és jószágigazgató
 ur lakásánál több hintók, szekerek,
 lószerszámok, lótarok, lópokrócsok,
 és 2 hintós ló, önkéntes árverés ut-
 ján készpénz fizetés mellett elfog-
 nak adadni.

Hirdetmény.

Alalírott Zomborban a belvárosban fekvő
 190. számú féleházát, mely házat, udvart s szabad
 sarokra szögellő kertet tartalmaz, szóval 286
 1/2 □ öl belső telket önálló árverésen eladni
 szándékozik. Az árverés napja szeptember 2-ára
 tűzetik ki. — A közelebbi feltételek alalírottánál
 tudhatók meg s az árverés napján is meghir-
 dettetnek.

Körmöcbánya, 1883. jun. 5.
Büttner Vilma.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
 legtisztább égvényes
SAVANYU-KÚT
 legjobb Asztali-és üdítő ital,
 kiténő hatásának bizonyult köhögésnél, gége bajknál,
 gyomor-és hólyag hurutnál.

ÉDECSEK (az emésztés elősegítésére).
 Mattoni Henrik, Karlsbadban (Csehország).

FERENC JÓZSEF
KESERŰVIZ

„Kis adagban hatásos,
 nem kellemetlen íz.”
Dr. Korányi tanár

„Hatásosabb mint a
 többi budai vizek.”
Dr. Gebhardt tr.

„Kéretik a forrás használatáskor mindig az egyetül helyes elho-
 vezést FERENC JÓZSEF-keserűviz használni. Kapható a gyógyszerárban
 és fűszerkereskedésben. A széküldési igazgatóság Budapestén, váci-
 utca 18. szám.”
**Dr. Rendelvényeket közvetít és felvilágosítással készségesen
 szolgál ügyfeleim.**

Deutsch Sándor,
 Zomborban.

10-7

IDEI TÖLTÉSŰ
 mindennemű
 az európai összes gyógyforrásokból
 közvetlenül megrendelt és teljes készletben levő
 természetes
ÁSVÁNYVIZEK
 kaphatók: FALCIONE GUSZTÁV kereskedésében ZOMBORBAN.

*-6

Toth Kalmán szülőháza. A bajai polgármester ugyanis magához kérte a költő néjét: Szücs Sándorné szül. Toth Etelka uró s e hó 8-án kihallgatta az iránt, hogy Toth Kalmán melyik házban született. Ez alkalommal a nevezett uró (ki Toth Kalmánnál 13 évvel idősebb s így közvetlen tudomása van a szülőházat illetőleg) oda nyilatkozott, hogy a költő 1831-ben abban a házban született, melynek helyén most a Perczel féle ház áll. Hosszu, bogárhátú épület volt az a kasznár-lak, mely 1840-ben teljesen leégett. A költő szülei ekkor, — minthogy Baján mindössze öt-hat házat kímélt meg a tűz, kiköltöztek Vaskutra, a honnan később az u. n. kastélyba hurcolkodtak be, melynek helyén ma a városháza van. E szerint alig lehet kétség az iránt, hogy az emléktáblával a Perczel-féle ház lesz megjelölve. — A mi a szobrot illeti, a bizottság reménykedik, hogy 3-4 év múlva az is meglesz. A helyét már ki is nézték azon a szép téren, melyet a franciskánus barátok telkéből lehetne csinálni. Így hát a szobor felállításához nem is hiányzik már egyéb, mint egypár ezer forint a szoborra s ugyancsak egypár ezer forint a kellő tér megszerzésére.

Dr. Schaff Armin a helybeli 23 ik gyalogezred orvosa, innen Boszniába helyeztetett át.

Bagyula Katalin bajai illetőségű ugyanottani lakos kiskoru Bagyula Béla és Hedvig nevű gyermekei természetes atyjok néhai Miovác Flórián után „Miovác“ ra. — Kohn Károly kiskoru, bajai illetőségű ugyanottani lakos „Kálai“ ra változtatták nevüket befügyminiszeri engedéllyel.

O-Becsén Irtab Krutelik Józsefné szül. Szonomár Jolánta uró f. évi június hó 9-én déli fél 2 órakor kinos betegség és a halotti szentségek ajtatos felvétele után, élte 23. évében kimúlt.

Gákován az új plébános Tormágy Gábor beiktatása június 3-án történt; Láng Márton esperes végezte a bemutatást a népek, magvas szép beszédben. Mise után magnum áldomás volt a plébánián.

Szabadkan f. hó 8-10-ik, Zomborban 11-13 ik, Baján 15-17 ik napján folynak az érettségi vizsgálatok.

O-Becse. Készültünk lövöldéknél táncal egybekötött megnyitási ünnepélyhez, mely f. hó 9-én lett volna megtartandó. De ezt is elmosta az esős idő, s így el kellett halasztani. — Most értesülök, hogy meggyes főispán urunk ó méltósága f. hó 10-én városunk szerencsétlenné fogja. Jöjjön ó méltósága oly örömmel, a milyennel mi várjuk és érezzük magunk körünkben úgy, amint érezzük magunkat jövele feletti örömlünkben.

Petrovosszellőn rövid idő előtt egy embert agyon ütöttek Hazavánszorogván, csak annyit mondhatott: „engem ugyan megverték“ — meghalt. Egy gyermek a szálláson bentégett. Egy tiszai vízhordó iránt a veszélyes folyom oly nagy rokonszenvvel viseltetett, hogy magához behuzván, ott lelte sírját. A napokban egy férjes fiatal paraszt asszony pisztollyal öngyilkosságot követett el, tegnap pedig a bácsföldvári plébános egy nőcselédje a kocsisal homokért a rétbé kimenvén, a leány a partban egy róka lyukat látott meg, azt kíváncsiságból kaparni kezdvén, a part rászakadt, s ott nyoma őt is meg egy lovat is.

Kuláról írják: Písztnér Konrad itteni tanító kedves leányát Lujzát, eljegyezte Ilgén Agost szabadkai kereskedő.

Ujvidék tanácsa a koesmai hitel maximumát 8 frban állapította meg.

Husz csangó család Pancsováról Bácskán keresztül Halasra költözött, hol Furó földbírtokos letelepítte őket.

Baján Koller Etelka k. a. 16 éves korában elhunyt.

A gyászosan végződött szántai vasutói gyilkossággal majdnem egyidejűleg a budapesti vasút 120. számú őrházánál alkalmazott Vanesik András szolgát is kirabolták.

A magyar nyelvi pótanfolyam Baján július 9-én kezdődik.

Bereghen Mikolín Péter ellopott disznót a csendőrök megkerítették.

Gyürki Antal, szőlészeti vándortanár, pénteken Zomborban is tartott előadást, még pedig a városházán elméletit, a Zsivánovits féle kerben gyakorlatit. Sajnáljuk, hogy míg a szabadkai tanács szives volt bennünket arról értesíteni, hogy ilyen szakelőadás lesz; addig a mi városi hatóságunk se falragaszokon, se helyi lapok útján nem értesítette a publikumot. Így eltekintve attól, hogy alispánunk mint a megyei közönségi tanító egyesület elnöke, szives volt befolyása körében az ügy iránt érdeklődést kelteni; valóban elmondhatjuk, hogy városunk kevés embere fordíthatja javára az itt járó szakember ismereteit azért, mert közbülsők voltak iránta épen azok, akiknek mellette kellett volna lelkesíteniük.

Miletics nyaralásra valamely furdőhelyre rándul. **János Mihály** a helybeli kir. tszékhez joggyakorokká nevezetett ki.

Apatinban esütörtökön 4 óra előtt Milla iskolájába beütközött a menykő. A megrémült gyermekek a kábitó füstölő ösztönserőleg a pad alá bujtak. Hála Isten, az ijedségen kívül egyik se lett semmi baja.

Hírdetmény. A zombori színház-részvénytársaság t. e. részvényesei az 1883 évi június hó 24-én délelőtti 10 órakor Zomborban a színházi épülethez tartozó új étkész-teremben tartandó III. rendes közgyűlésre ezenel tisztelettel meghívotnak. A közgyűlés tárgyai a következők: 1. Igazgatósági jelentés. 2. Az 1882/3. évi számadások és mérleg jóváhagyása és a felmentvény megadása. 3. Igazgatósági javaslat Hunyady és Spitznagel építő-vállalkozóknak többleti követelése tárgyában. 4. Igazgatósági javaslat az alapszabályok némely szakaszainak módosítása iránt. 5. Az igazgatóság felhatalmazása: a Zombor sz. kir. várossal a részvények és elsőbbségi kötvények beváltása iránt fennálló viszony megváltoztatása végett. 6. Az igazgatóságnak 6 évre leendő megválasztása. 7. A felügyelő bizottságnak 3 évre leendő megválasztása. 8. A m. é. számadások, a mérleg és vagyonkimutatás, ugy az igazgatóság részvényesek által a közgyűlés előtti 8 napon át a társaság könyvelőjénél betekintheők. Zom-

borban, 1883 évi június hó 6-án. A zombori színház-részvénytársaság igazgatósága: Szemző Barthal.

Palánkan Ptalz Gusztáv igazgatása alatt a közönség különös támogatásával német színház-ulat működik — Előadásai egytől egyig mind sikerleltek mondhatók, a m. nyíben eddigelé a színházat látogató nagy közönségnek kellemes esték nyújtottak. A nők közül különösen Possinger Zsófia k. a. tünik ki; előadásában nincs erőltetés, kellemes, csengő hangjával minden szerepét természetüen játsza le. Zöllner ur, mint komikus a közönség kedveltje. A társulat többi tagjai is megérdemlik a díszeteket. Innét Pancsovára mennek még e hó végével, hol az egész nyarat szándékoznak tölteni.

Sztanicscon N. I. teutonistevérünknek kedvtöltése, hogy kedves élete párját naponként többször egy istenigazában — aligha szeretetből — el elpáholja, ebben még semmi különös nincs, hanem az már valami, midőn n-jei kézzel-bottal deklinal, jó izüen mosolyog s mindig jobban verve oldalnyilalásig nevet s kacag, mely aktus után szorgalmasan szánt, vet arat, amint az idő hozza magával Ily jó mosolygású kedélyes férjet aligha óhajt valaki. E nevető férjről előjáróságunk gondoskodott.

Az iskolatáraképzintárakról írja a „Journal des Débats“: A közoktatási miniszterium, mely az iskola takarékpénztárak intézményét 1879 ik évben „a nevelés segédesszközei“ cím alatt felvette, ép most közli a Francia országban lévő iskolatáraképzintárak statisztikai kimutatását f. é. jan. 1-ről. Ezen kimutatás párhuzamban az 1877, 1879., 1881. és 1882 években közölt statisztikai adatokkal a következő munka tekintetben jelentékeny előmenetelt mutatja:

Kimutatás éve	Iskolatárak képzint. száma	Befüti könyvek száma	Megtakarított összeg
1877	8 033	176 040	2 984 352
1879	10 440	224 100	3 602 631
1881	14 372	302 842	6 403 773
1882	16 494	349 219	7 984 811
1883	19 433	395 869	9 064 583

Az 1874. évtől fogva tehát Francia országban majdnem 20.000 isk. takarékpénztár lett életbe léptetve, melyben közel 450.000 gyermek lesz a takarékoságra és bölcs előrelátásra szoktatva; mi által az ifju nemzedékben jell-m-szilárdság és erkölcsi erély fejlődik ki, s mi által a haza jövődöbeli munkássait a takarékoságra szoktatjuk és képessé tesszük őt arra, hogy a haszontalan és rossz esábitásoknak ellenáljon. Ezen intézmény által megszokja a gyermek már kora ifjuságában a haszontalan élvezeteknek ellenállani, hogy későbbi szükségletét fedezhesse és megismerkedik a mindennapi élet általános törvényével, mely szerint csakis a naponta előforduló és csak pillanatnyi becesel bíró élvezetekről lemondva biztosíthatja jövőjét. Már gyermek korában meggyőződik, hogy ily apró napi áldozatok árán kiszámíthatlan erkölcsi vagyont gyűjt magának az életre. Luzzati a híres olasz nemzetgazda, ki Olasz országban a népbankok üdvös intézményét oly alaposan tanulmányozta és valóított meg igen találon mondja, hogy „az iskolatáraképzintár minden ápoló intézetnek az alapja“. Ugyan ezen okból magában az új anya közoktatási törvényben kielt mondva, hogy semmiféle iskola sem sorolható a „legjobbak“ közé és nem részesülhet állami segélyben, ha nem tart iskolatáraképzintárt. Ezen szellemben is nyilatkoztak Passy Hypolit és Chevaliere Mihály, nemzet gazdaságtanitanáraink és ezen értelemben tesznek jelentést évenként az augusztusi ülésekben az akadémia felügyelői és a főtanács tagjai, kik folytonosan közvetlenül figyelemmel kísérhetik ezen intézményt, és a lehivatottabbak ennek, a nevelésre nézve nyilvánuló háláját megítélni.

Sajtópör. Az Ujvidéken megjelenő Szrbzski Narod, szerb nyelven szerkesztett politikai lap 1881. évi február 25-én kelt 12 ik számában „Zsaloszna istina“ (sajnos igazság) cím alatt egy tárcacikk jelent meg, mely Jevrics György Temesvár belvárosi székesegyházi diákon, gymnáziumi és reáliskolai tanár ellen több rendbeli becsületsértő és rágalmozó kifejezéseket tartalmazott. A többek között azt mondja az inkriminált cikk, hogy Jevrics Györgynek a diákoni szent hivatal viselnie nem szabad, mert még papjelölt korában öngyilkosságot kísérelt meg felakasztás által.

„Mikép lehet — folytatja a cikk — akasztófára való diákon lelkész, mikép lehetett neki a misézést, a valódián előadását megengdni.“ Aztán „veszélyes, embertelen egyének“ mondja a cikk Jevricset, a ki már egész családokat tönkretett, továbbá hogy „ügyes a gaszágokban és egyéb semmirevalóságokban“, hogy „egyházi küldetésekben teljesített vizsgálatoknál zsarolásokat követett el“ stb. E cikk folytán Jevrics György felkérésére a kir. ügyészség sajtópört indított a Szrbzski Narod ellen. Mint vádlott, Joannovits György zombori sz. gör. kel. vallású 60 éves árvaszéki inrok szerepelt, a ki a panaszlott cikket írta. A tárgyaláson megjelent Jevrics György panaszos is. A bíróság tagjai voltak: Kriszt János elnök, Thold és Mészöly szavazó bírák. A kir. ügyészséget Bakos János kir. alügyész képviselte, vádlottat dr. Králik Lajos ügyvéd védte. Az esküdtszék következőleg alakult meg: Hilbert Károly, Rákosi Jenő, Kas Vilmos, Láncoz Leo, Prohászka Mihály, Brezlmayer Gottfried, Vajdaffy Emil, Kasnitz Gyula, dr. Csengery Loránt, dr. Romy Béla, Fölsinger Rezső, Feticch György rendes, Hekler Elek és Zboray Béla póttagok. Az esküdtek meghiteltetése után felolvasták a vádlevelet. Elnök vádlotthoz: Kíván e ügyében előzetesen nyilatkozni? Králik védő: Felem nevében beismerem, hogy a panaszlott cikkben foglalt állítások a valóságnak meg nem felelnek. Ő megdölgatlanul, rábészélés folytán írta a közleményt, melynek egész tartalmát visszavonja s reméli, hogy panaszos meg fog neki bocsátani. Jevrics: Kész vagyok megbocsátani, ha Joannovics a rágalmozásokat az esküdtszék előtt ünnepélyesen visszavonja s megígéri, hogy többé bántani nem fog. Ügyész beleegyezék abba, hogy az eljárás a magánvád folytán üldözendő becsületsértés és rágalmozásra nézve beszüntetessék. Fentartja azonban a vádat az inkriminált közlemény 4-dik pontjában (a hivatalos kiküldetésben állítólag elkövetett zsarolást illetőleg) foglalt s hivatalból üldözendő rágalmozásra nézve s kéri az eljárást e tekintetben folytatni. Králik: A zsarolási vád nem vonatkozik panaszos hivatal-

os működésére, ugyanazért erre nézve is beszüntetni kéri az eljárást. A törvénytörvény visszavonulván tanácskozás végett, egy órai tanácskozás után kihirdeti a határozatot, mely szerint ebben az ügyben a további eljárást megszünteti s vádlott Joannovits Györgyöt a felmerült 93 frt eljárási költségben elmarasztalja. Indokolva van e határozat azzal, hogy panaszos indítványát visszavonta. Ügyész semmisségi panaszt jelentett be.

Pletikoszits Sándor, szántai esperes-plébános, címzetes kanonokká való beiktatása ünnepét f. hó 19-én fogja tartani.

A kincstár, mint földes ur, a verbászi r. k. tanítónak fizetés javításul 5 hold föld haszonélvezetét adományozta.

Vénn János, helybeli postaszolga, az ujvidéki felsőbb leányiskolához pedellussá nevezetett ki.

A Budapesten 1885-ben tartandó országos kiállítás bizottságába, mely megyénkire is kiterjed, megyénkiből a következők vannak meghíva: Lichtneckert András Szabadka, Rác Vilmos Zombor, Paukovich Ernő és Drescher Ede Baja, Peczi Popovits István és Hirsch Tivadar Ujvidék, Ámon József Apatin.

Nevmagyarosítások. Bajai illetőségű Kohn Ignác budapesti kereskedő a saját és kiskoru gyermekei Emília, Melánia és Alice, Kohn Herman a saját és kiskoru Arthur fia, dr. Kohn Agost budapesti és Kohn Ede melyküti lakosok vezetéknévüket „Komló“ ra változtatták.

Mennyit nő és mennyit fogy a nap júniusban? Június hó 1-én a nap 4 óra 7 percekor kelt és 7 óra 48 percekor nyugodt le, tehát a nap hossza 15 óra 35 perc volt. 21-én, a midőn a nyári napfordulás beáll, s mely időtől kezdve a nap hossza folyton fogy, a nap 4 óra 3 percekor kel és 8 órakor nyugszik, tehát a nap hossza a 15 óra 50 perc lesz. 30-án a nap 4 óra 7 percekor kel és 8 órakor nyugszik, tehát a nap hossza 15 óra 47 perc lesz. E szerint a nap június hóban 21-ig még 15 percet nő, míg ettől fogva 30-ig 3 percet fogy.

Jelentés. Dr. Margalits Ede sajtó alá rendezi beszédeit és cikkeket; a körülményt olvasóink szives figyelmébe ajánljuk. A kik élvezettel olvasták és egy kötetben együtt birni óhajtják a megyénk életkérdéseit, kulturális, utépítési, tanügyi, gazdasági nőipari stb. mozgalmait érdekesen, alaposan és tudományosan tárgyaló cikkeket és beszédeket: azok e felhívás nélkül is bizonyára nem fogják elmulasztani az ajánlt könyv megszerzését. A megrendelések Zomborba a szerzőhöz vagy alkalmilag Bittermann Nándor kiadóhoz intézendők. A diszes kötet ára egy forint.

Ember György felkéri ivtartóit, sziveskedjenek az „Elbeszélések“ című munkájára kibocsátott előfizető és megrendelő ivatek f. évi június 20-ikig — ameddig az előfizetés határidejét meghosszabbítja — hozzá (Nagyvárad, Körös utca 538. sz. a.) visszaszármaztatni, hogy s erző magát a nyomtatandó példányszámok iránt tájékozhasssa.

A Gajdobra és Palánka között fekvő Kerekity és Metkovits pusztákat a kincstár rendeletére fölméretik s azonnal felosztatják 400 belsőségi házhelyre, s ennek megfelelő külsőségekre. Az alvidéken általános nézet, hogy csángókat telepítenek oda. Megyei alispánunk 12-én fogja megtartani a helyszíni tárgyalást.

A palánkai gőzkomp-társaság részvényeinek hűzasan kijött számai:

10	16	46	70	86	89	92	105	125	146
149	153	163	188	192	202	211	216	218	239
249	255	259	261	278	293	299	315	316	322
341	347	349	355	390	401	420	421	430	432
438	444	468	485	487	491	497	502	506	533
538	549	551	566	567	588	593	594	598	612
615	624	631	633	649	657	660	664	665	668
672	680	681	690	707	709	719	720	722	729
733	734	740	763	804	826	842	853	884	891
894	897	911	922	938	951	954	957	968	970

Kár, hogy Mezei és Boros aláírással német nyomtatvány adatik ki.

A zombori r. k. templom torna, mint már említők, ujonan építették. Nem lesz talán érdektelen a következő emléklapot, mely a lerontott toronykereszt gőmbjében találtatott s ép ma 115 esztendő, latinból szöszertint magyarra fordítottan közölni: „Az üdvösség visszaserzésének 1768 ik évében június 12-én. 13-ik Kelemen pápa Szent Péter kulcsartója, díszően uralkodó II. József, Isten kegyelméből felséges császárunk és győzhetetlen anyja Mária Terézia, Magyarország királynéja, gróf Bathyan József kalocsai bácsi érsek, nemes Bácsmegeye főispánja és a magas bétszemélyes tábla bírja s ülnöke idejében. A következő nemes és előkelő urak jelenléteben: Tekintetes és Nagyságos Varbói Kruspér Pál, ő csász. kir. Felsőegnek s a magas magyark udvari kincstárnak tanácsosa s bácsmegeyei tiszai és bélyei javainak igazgatója; ugy ennek neje, Anna asszonyság és gyermekeik: Antal, Pál, Anna, Klára, Erzsébet; továbbá Kereskeny Károly, bácsi uradalmi ügyész, Petroczy István, kamarai gondnok (provisor), Fux Xav. Simon pénztáros, Hilz György, ellenőr, Gaál György, gabnátáros, Késmarky Pál, Tomasy Antal, Hölbling Ferdinand zombori igazgatósági irodatisztek; Nagy István syndicus és helyettese Szontay József. A tekintetes tanács akkori tagjai: Markovich József bíró, Paracetich Miklós, Paracetich Márton, Bokerovich Márk, Rebény András, Kekezovich Márton, Csóka István jegyző, Paracetich Ignác aljegyző, Kánya Mátyás sekrestyész. Továbbá jelen vannak: tek. Meneckovich Antal, Matariach Antal urak; nemkülömben: ntiszt. Lukich ker. János, főmegyei pap és a megyei canonica visitatio jegyzője. Ezen Kapisztrán szent Jánosról nevezett provincia kormányzó: Pater Spatzierer Jakob, provinciális, Zebich Benedek, Custos provinciae, definitorok: Pécsi Imre, Velikanovich János, Seidl Lajos, Peyer Innocentius, Hegedűs Thadé, gvárdián alatt a hívek kegyes adakozásából építettett ez a torony a teljes szent Háromság tiszteletére. A rendház tagjai: Páterek P. Hegedűs Thadé guardianus; Pécsi Imre, lector, custor et definitor, Sinnicsich Vince vikarius, Marelich István spirituális, Gyurcevich Miklós illyr szónok, Huberth Ignác német szónok, Smendrovich Rókus, ünnepi illyr szónok, Mauer Kapisztrán, kernyai adminstrator, Ko-

vás Thádé az alsó és elemi osztályok, Gasy Joákim a közép és felső nyelvtani osztályok tanítója, Tu-bass Kelemen, Muhr Innocentius, apatini káplán, Ferencovich Urbán. Ketten idegen provinciából valók, u. m. Jukich Máttyás a Megváltóról nevezett dalmát, Chiossich Péter a bosnyák provinciából való fráter clerikusok. Laicus fráterek: Scharff Lajos, Felberer Konrad, Hollmeyer Ottó, Miedl Ede, Mindl Gábor, Heindl Donát. Kőmives mester: Fridrich Ferenc, ács Gemacher János. — A Sz. Háromság tiszteletére emelt torony kupoláját a fentnevezett fráter Scharff Lajos, sz. Ferencendri bádógos készítette.

A szabadkai pénzváltó- és zálog-intézet zombori fiók-üzlete megszűnik és június hó 26-án végárverést tart az elzálogosított tárgyakról. Figyelmeztetnek mindazok, kiknek nevezett üzletben zálogtárgyaik vannak, miszerint azokat kiváltani el ne mulasszák, mivel hosszabbítások el nem fogadhatók.

A zombori kir. adóhivatalhoz VI. oszt. hivatal-tisztet keresnek.

Irodalom.

Felhívás a tanító testületek- és iskolai hatóságokhoz. Hogy a fiu- és leányiskolák számára szükségesek a külön olvasókönyvek, ma már felülhaladott kérdés. Nemcsak pädagogiai és didaktikai okok harcolnak a külön olvasókönyvek mellett, hanem az élethivatás eltérő irányú megköveteli, hogy a két nem saját rendeltetésének betöltésére neveltesse. Ezt az iskolának, ha feladatát megoldani akarja, nem szabad szem elől tévesztie. Ebből önként következik, hogy az eszközöket is fel kell az iskolának használnia, mely a cél elérésére szükségesek. Kétségtelen, hogy ezen eszközök között az olvasókönyv az első helyet foglalja el. De kétségtelen az is, hogy a két nem különböző erkölcsi énjé, hibái, gyöngéi s az eltérő jellemnek alapvonásai különböző nevelési eljárást igényelnek; valamint a különböző irányú hivatás és rendeltetés a két nem nevelésében különböző tényezőknél és eszközöknek közrehatását kívánják; miből önként következik, hogy a két nem nevelését és képzését egy és ugyanazon olvasókönyvvel, vagy pedig olyannal, mely mindkét célt akarja megoldani — lehetetlen. Hazai népoktatásunk fejlődése, a fiu- és leányiskola önálló és határozott célja ma már kényszerűleg követeli a megfelelő eszközök használatát. S ha van, a mi a nagyfontosságú feladat megoldására, mint egyetlen és döntő tényező biztos eredménnyel befolyhat — e tényező nem lehet más, mint az olvasókönyv. Ebből meríti és nyújtja az iskola mindazon ismereteket, melyeket a törvény előír, a pädagogia előszab. Az olvasókönyv szolgáltat anyagot az erkölcs és jellemképzésre. Szóval az olvasókönyv az, mely az oktatásnak, az erkölcsi nevelésnek központját képezi. De csak úgy és akkor, ha ama célnak és feladatnak áll szolgálatában, melyet az iskola maga elé tűzött. Ha a fiu- és leányiskola célja és feladata különböző, fölösleges volna vitatni; hogy a fiu- és leányiskolának külön olvasókönyvre van szüksége a különböző cél és feladat megoldása szempontjából, ez önként következik. E meggyőződéstől áthatva és vezéreltetve határozta el a „Csongrád megyei tanító-egyesület” (Alföldi tanítóegylet), hogy a fiu- és leányiskolák számára külön olvasókönyveket szerkesszen. A nevezett egyesület megbízásából és határozatából bocsátottam már eddig köze a leányiskolák II. III. és IV. osztálya számára szerkesztett olvasókönyveimet; szintén megbízásból bocsátom közre ezuttal a fiuiskolák II. osztálya számára szerkesztett olvasókönyvem, melyet bátor vagyok tisztelettel a tanítótestületek, valamint az iskolai hatóságok becses figyelmébe ajánlani. A mű ily cím alatt jelent meg: Szegeden alul kiadónál: NÉPISKOLAI OLVASÓKÖNYV. A fiuiskolák II. osztálya számára. A „Csongrád megyei tanító-egyesület” (Alföldi tanítóegylet) határozatából és megbízásából szerkesztette Vass Máttyás, szegedi tanító. Bolti ára köve 28 kr. Minden példány után 1 kr. a „Csongrád megyei tanító-egyesület” alapjának javára fordítatik. A fordítási és átdolgozási jog fenntartatik. Olvasókönyvem a következő tankört és anyagot foglalja magában, melyet könnyebb áttekintés végett bátor vagyok itt is jelezni. 1. Az iskolai élet. 2. A természet és mezőgazdaság össz. 3. A családi élet. 4. Egészségtan. 5. A házi állatok. 6. A természet és mezőgazdaság télen. 7. A társadalmi élet, kereskedelem és ipar. 8. A természet és mezőgazdaság tavasszal. 9. A természet és mezőgazdaság nyáron. 10. Égtan. A fiuiskolák III. osztálya számára szerkesztett olvasókönyvem is saját alatt van, mely az év augusztus közepén okvetlenül meg fog jelenni. E könyv azon alapelvek nyomán lesz szerkesztve, mint a II. osztály olvasókönyve, azon különbséggel, hogy ebben már a földrajz és történelem is tért fog nyerni. Szegeden, 1883. évi június hó 1-én. Vass Máttyás, szegedi tanító. (A művet alkalmilag ismertetni fogjuk Szerk.)

A „Gazd. Egylet” közleményei.

A vetések állásáról a földmívelési miniszteriumhoz május 28-dikától június 3-dikáig hivatalosan beérkezett jelentések szerint a vetések állása általánosságban tekintve a következő: Az őszi vetések a sok esőzés folytán sok helyt megsárgultak, részben megriktultak és pedig leginkább a felvidéken, azonkívül Győr, Somogy, Heves, Szabolcs, Alsófehér, Kolozs és Szilágy-megyék egyes járásában, meg az alföld déli részében és az erdélyi megyék több vidékein tulbujáknak mondatnak, úgy hogy részben megdőlésüktől tartanak, részben máris megdőltek. A rozsda felmerüléséről sürűbben érkeznék tudósítások, még pedig leginkább Baranya, Fejér, Somogy, Zala, Bihar, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Bács-Bodrogh, Csongrád és Krassó-Szörény-megyék egyes járásából. A tavasziak az utóbb kedvezőbb időjárás folytán általában szépen fejlődnek, csak hogy nagyon sok helyt vissza vannak maradvá, különösen Abauj, Torna, Borsód, Trenesén, Zemplén, Sopron, Bihar, Szabolcs, Krassó-Szörény, Alsófehér és Szeben megyékből tétetik leginkább arról említés; ellenben több erdélyi-részi megyében, nemkülönben Krassó-Szörény-megyében még a tavaszi munkálatok egy részével hátra vannak. Különféle rovarok pusztításairól Hont, Fehér, Győr,

Szabolcs, Szatmár, Csanád, Kolozs és Szilágy megyékből jelentenek és pedig legnagyobb részt a repce balhasztításairól. Takarmányfélék, szőlők és gyümölcsfák általában jól állnak.

O-Kanizsa, jun. 7. Buzavetéseink állása a természetük állása szerint kielégítő, a rozsda csak szóróványosan silány talaju földben fordul elő, s ott is csak a száron látható, a kalász, mely már ki van vetve, rozsdamentes s a nagyon kedvező időjárás következtében, nagyon szépen fejlődik, föltéve, hogy az időjárás továbbra is kedvező marad, úgy jó termésnek nézünk elébe. Árpa és zab szépen nőnek, a korai vetések azonban néhol ritkásak, tengeri pompásan áll, jövő héten töltögetik, a mező dús táplálékot nyújt a baromnak, a szénakaszálás kitünő eredményt helyez kilátásba. Gabonáraink mmkint buza 9.80—9.90 frt, zab 6.25—6.45 frt, tengeri 6—6.10 frt.

Sztanisics, jun. 8. Szombaton és vasárnap sürű ködünk volt, de az, miután a buzákat még csak fejlődésükben, illetőleg kaláshányásban és nem virágzásuk idejében érte, meg nem ártott. Rozsda nálunk a buzákban épen semmi, a rozsban pedig szinte csak a legrikább helyeken található. Rozs egyébiránt nálunk nagyon is kevés termeltetik és így ha a rozsdatól nem is vagyunk egészen mentve, az eddig nem nagy károkat okozott. Zabjaink, mint már annak idejében jelentem, legnagyobb részben a rendes idejéknél előbb lettek elvetve és a február hó végén bekövetkezett és még márciusban is hosszasan tartott kemény fagyok következtében annyira szenvedtek, hogy nemcsak itt helyben, de még a távolabb vidékeken is, azoknak jelentékenyebb részét fölszántották és legtöbb esetben moharral és kölessel vetették el. Így a felső Bácskában ez évben a szokottnál sokkal kevesebb zab termeltetik. A fel nem szántott zabok a szép időjárás következtében kissé megjavultak ugyan, de a későbbi vetéseket nem képesek elérni. Egyik megoosáthatatlan hibája az egyébként hangyaszigormál vagyonos németjeinknek, hogy az elvetéssel túlságosan sietnek. Tengeri középszerűnek mutatkozik; ennek termése még egészen a különböző eshetőségek befolyásától függ. (Legtöbb gazdáinknál a tengeri-készletek már egészen elfogytak, annyira, hogy azt itt a pesti áráktól eltérő leg magasabb áron veszik, megjegyzendő, hogy nagyon sok szeszgyár és számos jelentékeny disznóhizlалások léteznek vidékünkön.) Árpánk eddig nagyon szépnek mutatkozik, de az itt szinte kevés termeltetik, mérvadó szokott lenni vidékünkön a buza és zab. — Szőlőink szintén szépeknek mondhatók, egyes kertekben már virágznak.

Zenta, jun. 8. Pompás időjárásunk van, mely a vetésekre nagyon jól hat. A buzák szépen állanak, s bő termést ígérnek. A mi a rozsdat illeti, az csakigen ritkán s csak a buza levelein észlelhető, a kalászok tökéletesen mentek a rozsdatól. Árpa és zab meglehetősen és az esők következtében gyönyörűen fejlődnek. A repce már érik s a jövő héten kedvező idő mellett azt valószínűleg már kaszálni fogják.

Ujvidek, jun. 8. Rendkívüli időjárásunk van Már három nap óta kevés megszokással folyton esik, ami a gabonaművekre csak káros befolyással lehet. A réti földeken levő vetéseken a rozsda nagyon terjed. A gabonaművek közül buza, árpa, rozs sok helyütt megdől és a nagy esőzés következtében szép zöld színet elvesztette s sárgulni kezd, sőt tapasztalt öreg gazdák kijelentése szerint némely helyen a buza fejét sem fogja kihányani, mert megdőlve elrothad. A tengeri kapálást nem lehet folytatni s az eső után való éjszakák hidegek levén, sárgulni kezd. Széna is nagyon meg fogja sülteni ezt az esős időt. A Duna vize rohamosan árad: vizállás 510 emeter.

A fűkaszásáról.

Ha van gazdasági munka, a melyről a gazdák véleményei messze elágaznak egymástól, úgy ilyen lesz bizonyára a fű kaszálása, a melynél a hány gazda, annyiféle helyesnek tartott nézet uralkodik. Az egyik gazda a fűvet korán kaszálja, mert így táplálék széna lesz belőle, a másik gazda későn kaszál, mert így több szénája lesz s így megy ez tovább.

Pedig hát a kérdés igen egyszerű: el kell találni azon időt pontosan, a melynél úgy a nyereendő széna minősége, mint mennyisége helyes kompromisszumra lépnek egymással.

Az elvitázhatatlan tény, hogy míg a fű virágját nem hozza, összes tápanyagai (siker, növényi fehérnye, vil-savas ásványi sók) a finom rostu szárban vannak összpontosítva s így ha a fűvet virágzás előtt kaszálják le, igen tápdús szénára tehetnének szert, de az is igaz más-ként, hogy az ily széna igen összeesik megszáradáskor s kevés lesz a nyert szénamennyiség. Az meg mindenki előtt ismeretes ma már, hogy a réti fű is, csak épen úgy, mint minden más növény, odatörekszik, hogy saját magát és fajtát fenntartsa s biztosítsa s emédfogva a mint virágját hozza, összes tápanyagait abban koncentrálja, valamint a virágból később fejlődő magvakban, úgy hogy mire egy fű elvirágzott s gyenge magvakkal bír: már ekkor szárból a tápalkatrészek magvaiba húzódtak s szára nem sokkal érhet többet, mint bármely más őszi gabna szalmája. Már most kétséget nem szenved, hogy a szárból felszállt fehérnyemű s só nemű tápanyagok benmaradtak legnagyobb részben a fűvek virágja s magvaiban, de a virágrészek vajmi kisarányban állanak azon nagy szártömeghez képest, a melyet az állatnak fel kell takarmányoznia a csekély virág vagy magrészek kedvéért. — Hamég ehhez hozzávesz-szük azt is, hogy a virágrészekből és a magvakból kaszáláskor, forgatáskor és gyűjtéskor mennyi ily nemes takarmányrész hull el haszontalanul, úgy beláthatjuk, miszerint nem jó bevárni az elvirágzás időszakát semmi körülmények között, kivéve azon egy esetet, midőn fű-mag termelését kontempláljuk.

De van még más indokunk is, a mely miatt a késői kaszálásnak ellene vagyunk. Van egy régi s igaz közmondás mely így szól: „Korai kaszálás sok sarju”. — Minél későbbre halasztjuk a fű kaszálását, annál kevesebb természetesen a fű visszapotló ereje s sarjadzási képessége, míg a korábbi kaszálásnál a fű szárnak alsó része egészen meg nem fásulván, a sarjadzás mindenestre erősebb leend. Ez is mindenestre érv és pedig hatalmas érv arra, hogy a kaszálást későre ne halasszuk.

Azt sem szabad szem elől tévesztie, hogy az elvirágzás után a szár alsó része megkeményedvén, a kasza elsiklik a szár alján s így magasabb s egyenetlenebb tarlót nyerünk, a mi sarjuarattakor nem egyéb, mint a gazdának megkárosítása a termés mennyiségére nézve.

Nézetünk szerint a fű kaszálásának legjobb ideje akkor van, midőn a fű virágját kezdi hányani s virágzását megkezdi. de azt még be nem végezte. Egyes fűvekből készített mesterséges kaszálónál ezen időpontot eltalálni nem nehéz, így pl. a lucerna, vörös lóhere, mohar s rozsnoknál, nem nehéz ezen időt eltalálni, mert egyszerre virágzik az egész kaszáló, de ott, hol természetes réttel van dolgunk, ott ez kissé nehezebb. Itt ugyanis némely fűfaj hamarabb virágzik, mint a többi, sőt néha egyik fűfaj már virágát hullatja akkorra, mire egy később fejlődő faj csak virágozni kezd s bugáját hányja.

Ily esetben megvárjuk, míg a fűnek legalább fele része virágzásba jő s ekkor végezzük mielőbb el a lekaszálást. Ekkor egyik fele a fűnek még bugáját (vagy kalászát) ki nem hányván, igen tápdús szénát fogadni; a másik fele a mellett hogy segít a mennyiség quotáját behozni, még mindig sokkal jobb s táplálék szénát fog szolgáltatni, mint a milyent a már magba menő fű adott volna.

Sok rétbirtokos azon okból hagyja meg fűvét továbbra, hogy a megérett magvak egyrésze kihullván a rétre, azt megjavítsa s iljitsa, ez azonban igen drága eljárás, ha még oly olesónak látszik is, mert egy éviszénna s sarju bánja a rétfijítást, a mennyiben a széna rozszabb s a sarju a későbbi kaszálás következtében silányabb lesz. Ezt sem fogadhatjuk el tehát érvnek a késői kaszálás mellett.

Előfordulhat végre az az eset is, hogy egy rétnék egyes helyei, a talaj különbsége folytán a többlettől igen elmaradnak, e helyeken a fű sokkal kisebb, úgy hogy alig ad valami rendet. Az ily helyek kaszálását azért el lehet halasztani későbbre minden kár nélkül, vagy meg lehet hagyni zöld takarmányul való felhasználásra, ha hogy ezen kisebb foltok forgatása s betakarítására külön költségek érdeemesnek nem találhatók.

Ha e foltok száraz dombok helyeken fordulnak elő, sokszor még ezeket is tanácsosabb inkább hamarabb lekaszálni, mintsem bevárni, míg a fűvek nyomorúságukban törpén hozzák meg virágjaikat s ezekkel együtt vénülnek meg. E—S.

Tanítói segélyegylet.

A tan. segélyegylet eszméje mindinkább terjed, és anélkül, hogy proselytáskodásra avagy hírlapi reklamra szükség lett volna, napról napra több követőre talál.

A tan. segélyegylet nem egyéb ugyan, mint az ugynevezett halotti egyletek (Leichenvereine) utánzata azon különbséggel, hogy míg ezek tágabb körben mozognak és működnek, azok csak a társadalom egy osztályára szorítkoznak!

Es mégis ezen eszme, habár alapszabályait tekintve nem új, de alkalmazásában az levén, mindinkább hódít... miért? Mert életrevaló és egészséges alapon nyugszik!

De ezen eszmének szélesebb körben való terjedése, — és az ezen tan. segélyegylet iránt mindinkább fokozódó érdeklődés fényes bizonyítéka annak is, hogy az ezen intézmény által közvetlenül érintettek nemesen gondolkodnak, és édes övéikről kötelességszerűen gondoskodni akarnak is.

Az a kérdés merül fel, és ez elől practicusan gondolkodó ember el nem zárkozhatik, vajjon létesíthető-e ily segélyegylet, midőn a legtöbb helyütt a tanítónak 300 frt évi fizetéséből levonva a kir. adót, orsz., egyh. m. nyugdíjalap, tan. egyh. járadékokat, alig marad 70—80 krja egy-egy napra.

Es én azt bátorodom mondani: hogy ennyi levonás után is a tan. segélyegyletbe beléphet minden tanító, ha t. i. jövedelme és kiadása között helyes bilancet tart. — Ezt példákkal illusztrálom! N. tanító ekként nyilatkozott: Uram! most sincs több jövedelem mint volt egykoron, akkor is elvertem jövedelemem, most is elköltöm; csak hogy most felszaporodott családomra és gyermekeim iskoláztatására. Igazi vagyont nem szerzek, de helyes beosztás mellett megtakarított és hasznosan elfektetett filléreimmel biztosítottam családomat oly módo, mely 6—7000 frtnyi tőkének megfelel! — Egy másik ellenben több jövedelemmel, kisebb családi létszámmal nyomorog, hátralekodik... miért? Más feleljen helyettem e kérdésre! — Ugyanazon fizetéssel bíró tanító és tanító között mily szembeálló különbséget észlelhetni! — Tehát a helyes beosztástól sok, igen sok függ.

Nincs az a hely, ahol a tanító, ha dolgozni akar, mellékjövedelmet nem talál. Sok helyütt magár órád adhat; avagy más jövedelmi forrást kereshet és talál; de mindenütt, míg a legkisebb helyen is: szakmájában képezheti magát (rendelkezésre állván neki a tan. egyleti könyvtár); és írhat 1.) cikkeket, értekezéseket szaklapokba; 2.) a tan. egyletek által kitűzött kérdésekre pályázhat, melyek rendszerint honorálatnak. Ingyen természetesen semmit sem adnak, de szorgalom és munkásság által kiki jobb napokat biztosíthat magának.

A ki akarja tehát a segélyegyletet, annak akarni kell az eszközöket is: a helyes beosztást, és a munkásságot is. Es ezen eszközök által még egyéb erkölcsi nyereséget is vívhat ki, mely erkölcsi vivmány végkihatásában a tanító anyagi helyzetének javításával a legbensőbb szerves összeköttetésben áll.

A tan. segélyegylet módzatainak megbeszélése, tárgyát képezheti őszi tanítói tanácskozmányunknak; és ebből kifolyólag kérelmezhetjük, miszerint ezen kérdés a jövő évi tanítóegyleti gyűlésen napirendre kitűzessék és ha itt elfogadjatik, még az évben, az alapszabályok kidolgozása és felsőbb hatósági jóváhagyása nem levén valami nagy nehézséggel járó dolog, életbe is léptethető.

A hirtelenkedés soha sem jó! Haladjunk bár lassan, de alaposan és biztosan, többet használunk ez által ügyünknek, mint elhamarkodással, melynek kíséretében szokott lenni a megbánás, és hátralekötődés; a mi a legjobb ügynek megölője!!